

§ 500

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran toivomusponnosta koskien kas- vavien turistivirtojen vastaanottamista

HEL 2018-007303 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungin strategisena tavoitteena on olla kansainvälinen, kiehtova ja elävä kaupunki, joka houkuttelee yrityksiä, investointeja ja matkailijoita. Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu matkailun kehittämiseen muun muassa suunnittelemalla, toteuttamalla ja hoitamalla julkisia alueita ja kulttuuriympäristöjä, virkistysverkostoa ja sen palveluita, liikkumista ja opastamista sekä kaavoituksen keinoin.

Matkailun kehittämiseen liittyy majoittumisen, viihtyisyyden, liikkumisen, palveluiden, nähtävyyksien ja tapahtumien näkökulmia. Meren ja kaupunkiluonnon läheisyys ovat Helsingin kohokohtia ja erottavat Helsingin muista kaupungeista. Kehittämällä kaupungin sisäisten toimijoiden välistä sekä yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä voidaan löytää tuoreita ratkaisuja palvelutarjonnan parantamiseen.

Kaupunkitilan käytössä tulee sovittaa yhteen eri käyttäjäryhmien tarpeet. Matkailua palvelevat toimenpiteet – esimerkiksi julkisten alueiden hoitotason nostaminen ja palveluverkon parantaminen – edistävät samanaikaisesti asukkaiden viihtyvyyttä. Mikäli yleisten alueiden palvelut, rakenteet ja ylläpidon taso halutaan pitää lisääntyvää käyttöä vastaavalla tasolla, tähän tulee panostaa.

Matkailun kehitys Helsingissä

Vuosi 2017 oli Helsingissä ennätysellinen matkailuvuosi. Yöpymisiä rekisteröitiin yhteensä 4,2 miljoonaa. Kasvua edellisvuoteen oli noin 17 %. Ulkomaisten yöpymisten osuus oli yli puolet kaikista Helsingissä tapahtuneista yöpymisistä vuonna 2017.

Helsingin matkailusäätiön mukaan matkailun olisi mahdollista kaksinkertaistua nykyisestä tasosta. Helsingillä on hyvä maine, mutta kriittisissä puheenvuoroissa nousevat esiin palveluiden ja majoituksen rajallinen saatavuus.

Matkailun tiekartan mukaan Helsingin hotellien käyttöaste on korkea verrattuna muihin eurooppalaisiin kaupunkeihin. Kapasiteetista on käy-

tössä keskimäärin 73 %, heinäkuussa jopa 85 %. AirBnb-majoitus täydentää majoituskapasiteettia: yöpymisiä oli vuonna 2017 noin miljoona.

Kestävä matkailu ja majoittumispalvelut

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 nostetaan esiin sekä matkailun edistäminen että kaupungin kokonaisvaltaisen kestävyuden varmistaminen. Kaupungin kehittämistä ei voida tehdä ainoastaan matkailun näkökulmasta, vaikka turismin taloudellinen merkitys tunnistetaan. Kaupunkitilan käytössä tulee sovittaa tasapainoisesti yhteen eri toimijoiden tarpeet niin katutilassa, puistoissa kuin korttelirakenteessakin. Hyvä saavutettavuus, toimiva julkinen liikenne ja esimerkiksi kaupunkiyörät edistävät kestävä matkailua.

Helsingissä on suunnitteilla lähivuosille noin 30 uutta hotellihanketta ja noin 4000–5000 huonetta. Lisäksi kysyntää on yksilöllisellä räätälöidylle majoituspalveluille sekä hostellitason majoitukselle. Majoituskapasiteettia on tulossa lisää sekä uudisrakennushankkeiden myötä että muokkaamalla olemassa olevia rakennuksia. Helsingin kaupunginkanslia on parhaillaan laatimassa AirBnb-majoitusta koskevaa ohjeistusta.

Turistit haluavat kokea kaupunkielämää, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen paikallisten kanssa. Kaupungin edun mukaista ei ole esimerkiksi muuttaa kaikkia toimitiloja hotelleiksi tai sallia laajasti AirBnb:n kaltaista kaupallista toimintaa asuinrakennuksissa. Tavoitteena on, ettei majoituspalveluiden lisääntyminen suosituilla alueilla nosta asumisen hintoja asukkaiden ulottumattomiin.

Vihreä ja merellinen Helsinki

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämisen periaatteet (VISTRA II) hyväksyttiin 8.11.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnassa. Periaatteiden mukaisesti viher- ja virkistysverkoston osia, sinikämmentä ja vihersormia, voidaan kehittää palvelemaan myös kasvavaa matkailua. Helsingin erityispiirteenä on luonnonmaiseman ja korkealaatuisen arkkitehtuurin sekä kaupunkielämän yhdistelmä, jonka kiinnostavuutta voidaan edelleen lisätä uudella arkkitehtuurilla ja maisema-arkkitehtuurilla. Metsän ja meren läheisyys tarjoaa Helsingissä mahdollisuuksia luontokokemuksista nauttimiseen. Palvelutarjonnan ja luontoalueiden saavutettavuuden kehittäminen ovat merkittäviä vetovoimatekijöitä. Metsäalueista etenkin Keskuspuisto on helposti saavutettavissa kantakaupungista käsin, mutta tällä hetkellä sen palvelut turisteille ja asukkaille ovat riittämättömät. Työ palveluiden parantamiseksi on jo käynnissä. Vuonna 2017 luotiin EU avustuksen avulla Citynature Helsinki -verkkosivusto, jolla jaetaan turisteille tietoa Helsingin luontokohteista.

Merellisyys on Helsingille matkailuvaltti, jota ei ole vielä hyödynnetty riittävästi. Merellisten alueiden kehittämisen tavoitteena on helpompi pääsy rannoille ja saarille sekä niiden virkistyskäyttömahdollisuuksien, palveluiden, huollon ja vesiliikenneyhteyksien parantaminen. Saaristoon ja rannoille luodaan mahdollisuuksia myös ympärivuotiselle matkailulle.

Matkailupotentiaali muodostuu sekä kaupunkilaisten lähimatkailusta että kansainvälisesti kiinnostavista vierailukohteista. Helsingin kaupungin merellisessä strategiassa kehitetään muun muassa palveluiden digitalisaatiota, vesiliikennettä, merellisiä palveluja sekä esteettömyyttä. Näiden edistämisestä hyötyvät sekä paikalliset että matkailijat. Paikallinen kysyntä takaa jatkuvan käytön rantojen palveluille.

Saaristo ja ranta-alueet tarjoavat mahdollisuuksia merellisten tapahtumien järjestämiseen. Kesällä 2020 ensimmäisen kerran järjestettävä Helsinki Biennaali on kansainvälinen nykytaiteen tapahtuma saaristossa ja rannoilla. Toistuva tapahtuma nostaa saariston ja ranta-alueiden kansainvälistä profiilia ja kiinnostavuutta.

Julkinen kaupunkitila

Tekeillä olevassa Helsingin Keskustavisio -työssä käsitellään vetovoimaista kaupunkiympäristöä myös matkailun, kaupunkikulttuurin ja tapahtumien näkökulmista. Helsingin brändin mukainen luova ilmapiiri ja vahva kokeilukulttuuri tekevät kaupungista erottuvan ja omaperäisen. Erityisinä kohteita Helsingin Matkailun tiekartta nostaa esiin Teurastamon alueen, Kauppatorin, ranta-alueet, Töölönlahden ja Suvilahden. Uudet kohteet, kuten keskustakirjasto Oodi sekä Amos Rex -taidemu- seo, lisäävät kaupungin vetovoimaa.

Arkkitehtuuri on yksi Helsingin vetovoimatekijöistä. Rakennukset ja julkiset tilat sekä maisema ovat läsnä jokaiselle kaupunkilaiselle ja turistille. Kaupunkistrategian mukaan "arkkitehtuuri on mielenkiintoista, monipuolista ja korkeatasoista, ja rakentamisen korkea laatu luo kaupungille vahvan identiteetin ja imagon".

Helsingin arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2020 toimenpideohjelmineen on parhaillaan valmisteilla. Ohjelman tavoitteena on tehdä Helsingistä entistä tunnistettavampi kaupunki ja sen arkkitehtuurista voimavara kansainvälisessä kilpailussa. Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma vie kohti kaupunkistrategian kontrastien Helsinkiä: kehitetään historiallisia paikkoja niiden ominaisuuksista käsin sekä luodaan Helsinkiin uusia, yllättäviä paikkoja arkkitehtuurin keinoin. Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman tulee näkyä myös muissa kaupunkiympäristön strategiaohjelmissa, kuten kiinteistöstrategiassa, maapolitiikassa ja kaupunkitilaohjeessa.

Helsingin identiteettiä voidaan korostaa edelleen kehittämällä kulttuuri-historiallisia ympäristöjä, kuten kartanoita, huviloita sekä niitä ympäröiviä puutarhoja, kaupungin turismia palveleviksi kohokohdiksi. Maisemakulttuurin ja historian esiin nostaminen tekevät osaltaan Helsingistä omaleimaisen ja kiinnostavan matkustuskohteen, jolla on tarina kerrottavanaan. Kirsikkapuisto ja japanilaistyylinen puutarha Roihuvuoressa sekä Alppiruusuupuisto Haagassa ovat jo nyt matkailukohteita. Helsingistä löytyy myös kolme arboretumia ja kaksi kasvitieteellistä puutarhaa sekä Talvipuutarha Töölönlahden pohjoisrannalta. Käytännössä viheralueiden ja kulttuuriympäristöjen kehitys voi vastaisuudessa tarkoittaa esimerkiksi sopivien toimijaverkostojen löytämistä ja yritysyhteistyötä.

Kaupunkitilaan sijoittuvat avoimet palvelut edistävät niin turistien kuin kaupungin asukkaidenkin viihtyvyyttä. Kantakaupungissa julkinen tila ja sen laatu ovat merkittävässä roolissa Helsinki-kuvan välittäjinä. Viheralueet, kadut ja aukiot toimivat arjen näyttämönä ja tapahtumapaikkana. Kahviloiden, ravintoloiden ja palvelu- tai opastuspisteiden lisäksi turistien kaipaamien palveluiden kärkeen sijoittuvat julkiset käymälät. Käymälöiden määrä suosittujen turistikohteiden lähistöllä on nykyisin pieni suhteessa turistien määrään. Käymäläverkostoa on kehitetty Helsingissä pitkään, mutta julkisilla käymälöillä ei pystytä täysin vastaamaan tarpeeseen. Yksinkertainen ratkaisu käymäläverkoston laajentamiseen olisi maksaa sopivaa tukea palveluyrityksille, jotka avaavat wc-tilansa kaupunkilaisten käyttöön. Helsingin suosituimmille luontoalueille kehitetään parhaillaan kuivakäymäläverkostoa.

Turismin kasvu ja tapahtumat lisäävät roskaantumista ja puhtaanapitotarvetta. Näihin kustannuksiin tulee varautua nykyistä paremmin. Tälläkin hetkellä puhtaanapidon taso on turistialueilla kaupungin korkein.

Keskeisimmillä turistialueilla, kuten kantakaupungissa, katujen puhtaanapitovastuu on kiinteistöillä. Tämä tarkoittaa sitä, että kiinteistöt vastaavat esimerkiksi roska-astioiden tyhjentämisestä. Kaupunki pyrkii saamaan myös kantakaupungin tulevaisuudessa kokonaisvastuuhoidon piiriin, jolloin kaikki yleisten alueiden ylläpitoon liittyvät työt kuuluisivat kaupungille.

Opastus ja informaatio

Opastaminen on keskeinen osa viihtyisää kaupunkiympäristöä. Palveluyritysten, kulttuurilaitosten tarjonnan ja kaupunkiympäristön kohteiden näkyvyyttä ja saavutettavuutta parantaa tehokkaampi opastaminen ja ohjaaminen, joka on rakennettu käyttäjäprofiilien perusteella. Keskustan opastamisen kehittämisestä on opastuskonsepti sekä hankeohjelma, jonka kaupunginjohtaja antoi kaupunkiympäristön toimialan toteuttavaksi vuonna 2016.

Opastuksen kehittäminen on alkanut digitaalisten opastuspalveluiden kokeilulla ja opastamisen tietojärjestelmien kehittämisellä. Opastamisen mobiilipalveluita kokeillaan Kauppatorin ympäristössä ja saariston vesiliikennereiteillä kesällä 2019. Kokeilut toteutetaan kaksivuotisella 6Aika-rahoituksella. Laadukkaan ja onnistuneen opastusjärjestelmän ylläpitoon tarvittavan liikenneohjauslaitteiden omaisuudenhallintarekisterin kehittäminen on myös tekeillä.

Yritys yhteistyön lisääminen

Lisääntyvä matkailu on elinehto monien palvelu- ja majoitusyritysten toiminnalle. Helsingin seudun kauppakamarilta pyydytyissä kommentteissa nostettiin esiin erityisesti liikkumisen sujuvoittaminen, majoituskapasiteetti sekä lupabyrokratian keventäminen esimerkiksi tapahtumien, kävelykatujen viihtyisyyden ja terassien osalta. Myös Helsingissä pysähtyvien matkustajien houkuttelemisen nähtiin tärkeänä, sillä Stopover-lentomatikustajat tai risteilymatkustajat toisivat lisää asiakkaita Helsingin majoitus- ja ravintolapalveluille. Yhteydet Helsingin risteilysatamiin ja satamaympäristöjen kohentaminen ympäristörakentamisen ja palveluiden suhteen lisäisivät matkustajien viihtyvyyttä. Näiden alueiden palveluita tulee kehittää yhdessä kaupallisten yritysten kanssa.

Kauppakamari yrityssektorin edustajana piti suosittujen turistikohteiden saavutettavuutta tärkeänä. Tähän liittyy muun muassa kysymys turistibussien pysäköinnistä kohteiden lähistöllä. Asiassa tasapainoillaan kohteiden saavutettavuuden ja niiden näyttävyuden välillä. Ei ole tarkoituksenmukaista, että turistibussien pysäköinti peittää kaupunkitilassa tärkeiden maamerkkikohteiden näkyvyyttä.

Helsinki on palkannut kolme yritysluotsia vuonna 2018. Vuorovaikutuksen lisääminen yksityisten palveluntarjoajien kanssa, ideoiden ja ehdotusten kartoittaminen ja avoin suhtautuminen lennokkaisiinkin ideoihin auttaa kaupunkia kehittymään. Kaupungin tarjoama avoin data antaa palveluiden tarjoajille ja kehittäjille paremmat mahdollisuudet luoda uusia palveluita.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Riikka Äärelä, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 21234
riikka.aarela(a)hel.fi
Maria Hyövälti, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37494
maria.hyovalti(a)hel.fi
Katriina Arrakoski, tiimipäällikkö, puhelin: 310 64382
katriina.arrakoski(a)hel.fi
Kerttu Kurki-Issakainen, arkkitehti, puhelin: 310 37349
kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi

23.10.2018

Meri Louekari, arkkitehti, puhelin: 310 37375
meri.louekari(a)hel.fi
Anu Kiiskinen, aluesuunnittelija, eteläinen suurpiiri, puhelin: 310 38419
anu.kiiskinen(a)hel.fi
Elina Nummi, projektipäällikkö, puhelin: 310 38475
elina.nummi(a)hel.fi
Henna Helander, johtava asiantuntija, puhelin: 310 26448
henna.helander(a)hel.fi

Liitteet

1 Asko-Seljavaara Sirpa, toivomusponsi, Kvsto 20.6.2018 asia 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Toivomusponsi

Hyväksyessään 20.6.2018 Helsingin vuoden 2017 tilinpäätöksen kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan kaupunginvaltuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran toivomusponnen:

Valtuusto esittää toivomuksena, että kaupunkiympäristötoimiala, yhdessä kaupungin yrityselämän kanssa, valmistautuu paremmin vastanottamaan kasvavat turistivirrat.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan aiheesta kaupunginhallitukselle lausunnon 30.10.2018 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Riikka Äärelä, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 21234
riikka.aarela(a)hel.fi
Maria Hyövälti, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37494
maria.hyovalti(a)hel.fi
Katriina Arrakoski, tiimipäällikkö, puhelin: 310 64382
katriina.arrakoski(a)hel.fi
Kerttu Kurki-Issakainen, arkkitehti, puhelin: 310 37349
kerttu.kurki-issakainen(a)hel.fi
Meri Louekari, arkkitehti, puhelin: 310 37375

23.10.2018

Asia/17

meri.louekari(a)hel.fi
Anu Kiiskinen, aluesuunnittelija, eteläinen suurpiiri, puhelin: 310 38419
anu.kiiskinen(a)hel.fi
Elina Nummi, projektipäällikkö, puhelin: 310 38475
elina.nummi(a)hel.fi
Henna Helander, johtava asiantuntija, puhelin: 310 26448
henna.helander(a)hel.fi

Liitteet

1 Asko-Seljavaara Sirpa, toivomusponsi, Kvsto 20.6.2018 asia 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano